

Els Reis, el Pare

Cada 5 de gener de la meua infantesa, fins a nou o deu anys, abans d'anar a dormir deixava darrere de la porta de casa (era un portal de planta baixa) un cabasset ple de palla i de garrofes per als cavalls

Joan Francesc Mira

dels Reis, i un parell de sabates o de botes. Si l'endemà de matí el cabasset era buit, si els cavalls del seguici dels Reis s'havien menjat les garrofes i la palla, si no hi havia carbó perquè jo m'havia portat bé, els regals arribats de l'orient eren cosa segura. No havia vist per televisió (no n'hi havia) cap cavalcada reial pels carrers de pobles i ciutats, no havia assistit a la desfilada amb camells de circ, i fins i tot amb un elefant per al rei negre, que feien pel centre de València, no havia deixat cap carta d'encàrrec en algun gran magatzem o centre comercial (establiments llavors desconeguts), però sabia, òbviament, que Ses Majestats els Reis Mags coneixien d'una banda el meu comportament i d'altra els meus desigs, que no sempre, ni de lluny, quedaven satisfets. La modèstia dels regals, però, no va impedir mai l'alegria de la descoberta matinal: un cavall de cartó i un carret com els de l'horta, eren una meravella per a tot l'any. El do de la ubiqüitat dels personatges evangèlics i mítics no presentava cap problema: o acceptava que corrien més que el vent i la llum, i que per tant tenien temps d'acudir a cada casa al llarg d'una sola nit, o assumia inconscientment el prodigi d'imaginar-los en molts llocs alhora. Venien, doncs, des de l'orient remot, guiats per l'estrella amb cua, s'acostaven una mica cada dia, i aquella nit arribaven a totes les ciutats, pobles i cases, amb un seguici extens de cavalls, servidors, patges, carros plens de regals, i un coneixement exacte de què havien de deixar a cada lloc. Poc o molt, no fallava mai, i la fantasia infantil, el conte màgic, era de fet una realitat demostrada i palpable. Gaspar, Melcior i Baltasar no venien volant pels aires amb cap vehicle màgic, remot i mai no vist, com ara amb un trineu i un tir de rens des de les neus boreals (què hi havien de fer, ací, aquelles imatges d'un món remot, glaçat i blanc?), sinó que arribaven per camins de terra, lentament, amb cavalls i camells perfectament reals i amb vestimenta d'una història pròpia i pròxima. Eren els mateixos personatges representats

a les figuretes del pessebre, primer lluny del portal o la cova de Betlem, després més i més prop, fins a deixar l'or, l'encens i la mirra als peus de l'infant Jesús, de Maria i de Josep, i davant d'una burreta i un bou, que eren animals ben coneguts

i familiars. Cap personatge portador de regals per als infants no ha estat mai tan coherent amb un mite pròxim i plausible, tan integrat en la narració evangèlica, tan real i tan nostre.

Podíem haver cregut en Sant Nicolau, bisbe de Bari, també d'un territori pròxim, amb fama de benefactor de donzelles i de criatures, també portador de regals. Però Sant Nicolau, a més de no tenir cap relació amb les festes de Nadal, acabà convertit en un Sankt Niklaus/Santa Claus, encara amb mitra de bisbe, però ja amb capa vermella i amb extenses barbes blanques. El pobre bisbe de Mira, ves per on, hagué de caure –i no és cap tradició antiga o medieval, sinó que a penes té un segle i mig– en la confusió completa amb diversos *homes del Nadal* britànics o germànics, i finalment en la reducció a la figura d'un senyor grassonet i barbut, habitant de les neus perpètuas dels boscos boreals, que baixa de Finlàndia o de qui sap on amb un trineu volador màgic. A França es diu *Père Noël*, a Itàlia *Babbo Natale*, a Espanya *Papá Noel* (nom curiosíssim: no *Papá Navidad*), i no sé com hauríem de dir-li nosaltres, ni m'interessa. Millor que no li diguem de cap manera, perquè és un intrús, un visitant d'un món que no és el nostre, una figura banal, un reclam comercial baratíssim, un mite dessubstanciat, un homenet que fins i tot apareix –cada any més abundant, ai dolor– pujant ridículament als balcons i finestres dels nostres carrers, una figureta sense fantasia, sense màgia i sense majestat. Si haviem d'arribar en aquest punt (i no per culpa de cap *imperialisme* del nord, sinó per la nostra pròpia estupidesa), més valia haver adoptat la Befana, aquella bruixa amable, amb nas ganxut i mocador al cap, que porta els regals als nens d'Itàlia volant amb la granera clàssica. En fi, ja veuen on hem anat a parar amb aquesta variant comercial del creuament o barreja de cultures. Quan el rei Gaspar penge d'un balcó, el rei Baltasar sacsege una campaneta en uns grans magatzems, i el Pare Nadal travesse els deserts amb un camell, el desori serà definitiu i perfecte.

“A França es diu ‘Père Noël’, a Itàlia ‘Babbo Natale’, a Espanya ‘Papá Noel’ (nom curiosíssim: no ‘Papá Navidad’), i no sé com hauríem de dir-li nosaltres, ni m’interessa. Millor que no li diguem de cap manera, perquè és un intrús, un visitant d’un món que no és el nostre, una figura banal, un reclam comercial baratíssim, un mite dessubstanciat”